

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Nemški liberalci graškega zbora izrekli so, da nimamo na Štajerskem pravice, katero črhniti o prenapredbi nove šole. Pet sto medvedov, dolžnost plačati drugo leto samo za ljudske šole 945.400 goldinarjev, oja to pa imamo! Dalje imamo še pravico sklepati o ribah, rakih itd., ker vladinega načrta nove postave o ribstvu nemški liberalci vendar niso odbili. Tudi Korošci in gorenji Avstrijani smejo o podobnej postavi sklepati. Slednjim je došla celó poostrena postava o novi šoli; vsak izvoljenec v šolski krajni svet, ako ne vstopi, plača 25—100 fl. globe, kateri pa od seje izostane, 1—10 fl. Da je to kaj čudnega v liberalnej dobi, kdo bi še o tem dvomil? — Saleburški liberalci so sami sebe iz deželnega zbora pognali. Ker so namreč zavoljo konservativne večine hrabro pete odnesli, položil je liberalni glavar grof Lamberg tudi svojo častno mesto in všel. Na to je od ministra Taaffeja bil imenovan konservativec grof Chorinski v deželnega glavarja in konservativce kanonik Lienbacher v njegovega namestnika. Liberalci so toraj s svojim kujanjem zgubili vse! — Koroška dežela imela je deželnih stroškov lani blizo 900.000 fl. — Kranjski liberalci in nemčurji hočejo bernjo župnikom vzeti, čeravno se protivijo župniki in posestniki; cesar so 4000 fl. darovali za po toči strahovito zadete Kranjce v Krškem, Mokronogu itd. Učitelje imajo pa uže preveč; zato bodo v Ljubljani pripravnico za nje skrčili za 2 letnika. V Idriji obhajali so 300letnico na rudokop živega srebra; minister grof Falkenhain je se svečanosti udeležil; pojdoč je Celje obiskal in ogledoval tamošnjo cink-fabriko. — V moravskem zboru je grof Belkriedi, v Gališkem pa poslanec Tiškievič pouzročil preiskovanje o hudih nasledkih svobodnega razkoso-vanja in drobljenja posestev; liberalcem se pri tem koža ježi. — Česko zadela je velika nesreča, grozna toča in povodenj je poškodila velik kos dežele. V deželnem zboru bode načrt novega in pravičnejšega volilnega reda brez dvombe zavržen od liberalne nemške večine. V Dalmaciji spravljajo judovski in italijanski oderuhi s posojili posestva v svojo oblast in delajo iz posestnikov slovanskih same „koloni“ t. j. viničarje ali najemuške, kateri $\frac{1}{2}$ ali $\frac{2}{3}$ vseh pridelkov gospódi judovsko-italijanskej izročujejo. Novo robstvo! — Ogerski državni zbor je sklenil postaviti most črez Dravo pri Barču ter je zborovanje odložil do 25. sept. t. l. Hrvatski sabor je sprejel novo pogodbo in se Magjarom vdal na milost in nemilost pa tudi na lastno gnetao škodo 3 milijonov goldinarjev na leto. Vrhu tega je še dvomljivo, ali bodo res dosegnoli spojenje hrvatske granice s kraljestvom hrvatskim ali ne. Magjari nekoliko menje gorijo za Turka, vendar zahtevajo, naj Avstrija nikakor ne dopusti, da bi se doli na Turškem osnovala velika jugoslovanska, pred vsem bolgarska, država.

Vnanje države. Pretečeni teden bila je po vsej srednjej Evropi huda nevihta z nalivi in točo; na Pruskem in v Šleziji je mnogo bramov podrila in ljudi usmrtila. Podobno je tudi v političnem svetu nevihta zbrana, ki se utegne nad evropsko Turčijo vsuti. V Berlinu so uže poslaniki evropskih velevlad sklenoli, da ima turški sultan Črnogorecem redno izročiti pokrajino ob Jadranskem morji do reke Bojane z mestom Dulcinom vred, Grkom pa velik kos Epira do Kalame z Janino in skoro celo Tesalijo do Olimpa; ako se turški sultan ne vda iz dobra, bo dobil vojsko; angleško in francosko brodovje bo krotilo turške ladije, a Grki bodo 38.000 mož poslali v jim odkazane dežele, v sili jim pridejo Italijani na pomoč. To utegne biti začetek koncu Turčije. — Bolgarsko sebranje odmerilo je za šolstvo 1,372.000 frankov in za vojaštvo 10 milijonov. V Ruščuku so Bolgari od Rusov prejeli 15.000 novih pušek. — Srbski knez Milan pride 27. jun. na Dunaj našega cesarja obiskovat. — Pruski zbor je sprejel paragraf Bismarkove cerkvene postave, da se izgnani škofje vrnejo na svoje sedeže. Bismark je torej vse premagal, le sv. katoliške Cerkve ne! Hvala večnemu Bogu, to je zopet sijajen dokaz pred vesoljnim svetom, da je ona od Boga ustanovljena in varovana; freimaurerji se jezijo nad Bismarkom. — Francozje, ali prav jihovi freimavrerji in judje, sklenoli so vse pariške komuniste požigalce in roparje pomilostiti, a dne 29. jun. 23.000 jezuitov, šolskih bratov in sester iz njihovih samostanov iztirati. Vsled tega začenjajo mnogi Francozje misliti na izgnanega svojega katoliško-vernega kralja, ki pri nas prebiva v Gorici, da bi ga pozvali nazaj. — V Rimu so katoličani pri mestnih volitvah freimaurerje spodrinoli; celo stari Garibaldi je propal. Sv. oče Leon XIII. so mešnike pohvalili, kateri so vrlo k zmagi pripomagali. — Amerikanci so v New-Yorku postavili največji most na svetu; dolg je 1052 metrov in 25 širok. — V južni Ameriki so Chilenci bolivijsko vojsko potolkli in njihovo brodovje bombardira uže tretjič pomorsko mesto peruvijansko Callao.

Za poduk in kratek čas.

Štajerska in nemško-liberalno gospodstvo od l. 1861—1881.

II. Deželni zbori ne zborujejo redno, ker jih večno zborovanje dunajskega državnega zbora preveč moti. Tako štajerski deželni zbor ni bil sklican ne l. 1877, ne l. 1879. Kedar pa zboruje, dobiva vsak poslanec po 5 fl. plače na dan. Vrhu tega je mnogo potroškov za stenografe, pisarje, tiskovine itd. Vsi stroški vkup znašajo po 15000 fl. Ti so neizogibni, dokler bodemo volili poslance. Drugače je pa zastran deželnega odbora in jemu podređenih okrajnih zastopov in zraven obeh še obstoječe ces. kralj. namestnije graške in raznih

ces. kralj. okrajnih glavarstev. Tolikih dvojnih gospod, druge zraven druge, nam pač ni treba. Uže kmetje spoznavajo, da je to odveč in gola potrata namreč: okrajni zastop zraven okrajnega glavarstva. Isto velja zastran ces. kralj. namestnije zraven deželne odbora, ki v Gradci opravlja deželske zadeve, kedar deželni zbor ni zbran. Deželni odbor šteje 1 deželne glavarja in 6 odbornikov. Glavar je sedaj znani Moric Judas Tadej plem. Kaisersfeld Blagotinšek, ki ima na leto plače 6000 fl. Mislimo, da je to lepa plača! Odbornikov vsak dobiva 2100 fl. Zraven je še celo kardelo uradnikov, pisarjev, služabnikov. Nekateri so jako dobro plačani: eden tajnikov potegne na leto 2750 fl. knjigovodja 2350 fl. in eden inženirjev celó 4000 fl. Sploh deželna uprava v Gradci z deželnim odborom stoji na leto 168.165 fl. Deželna hiša v Gradci daje samo 6603 gld. vseh ostalih 161.560 fl. imamo davkovec pokriti, a zraven še plačevati drugo najvišjo deželsko gosposko, namreč ces. kralj. namestnijo v Gradci. Namestnik, sedaj baron Ktibeck, vleče na leto 8000 fl. ter ima zopet pod seboj uradnikov, ki vzdignejo vkup 111.946 fl. Dalje podrejeni so namestniku še uradniki deželskega računstva z 28.389 fl. okrajnih (19) glavarstev s 152.450 fl. in deželskega oskrbníštva za zdravje z 38799 fl. plače. Sploh vsa cesarska vlada stoji državo na Štajerskem vsako leto 327.344 fl. Obedve gosposki v deželi (okrajni zastopi niso vračunjeni) potrebuje 488.904 fl. Ali nima torej poslanec g. Herman prav, ako vedno poudarja, da je takšna dvojna gosposka v deželi predraga, odveč in nepotrebna? Tukaj bi se vsaj polovica ljudij in denarjev dala ohraniti, ako bi zavladale g. Hermanove misli.

Posebnost sedanje dobe je, da moremo ljudje poštenjaki za ničvredneži plačevati, to pa še precej na debelo. Novošegni „lumpi“ so prav dragi. Ako začnejo kakšnemu postopaču doma pete žgati, spusti se takšni ptič na „rajžo“ križem sveta. Naposled ga ugrabiijo policaj ali žandarji in sedaj živi na javne stroške. Ako je lačen, ga nasitijo, ako je razcapan, ga oblečejo, ako je bolan, mu pošljejo po zdravnika; konečno ga naložijo na voz ali na železnico ter zapeljuje domov. Da pojdoč ne zgrehši poti, spremlja ga policaj ali žandar. Kolikor stroškov potem njegova srenja ne zmore, to se doplača iz deželne blagajnice, t. j. iz žepov davkeplačilcev. Temu pravijo „šub“. Na Štajerskem so lani 8919 oseb po „šubu“ prevržali in oskrbovali, kar je stalo 39028 fl. Vkljub neizmerno jasnej svitlobi novošegne in brezverske omike leze vedno več ljudi v temo pregreh, nasilstev in zločinov. Zato je tudi treba vedno več denarjev za javno varnost. Žandarjev smo imeli na Štajerskem lani 523 mož. Iz nova žandarjev nastavili so v Središči, Planini, Poličanah in Leskovec v Halozah. Dežela plačuje 22.000 fl. vsako leto za vzdrževanje žandarstva. Precej denarjev šteje dežela vsako leto zavoljo doplačevanja k

hrani in obleki pod ključ djanih ničvrednežev in ničvrednic, vkup 19.297 fl. Vrh tega vzdržujemo še 2 posilni delalnici za obsojene zločince in zločinke. Prva je v Messendorfu, druga v Lankovici, obedve stanete po 28.000 fl. na leto. Prav čudno se nam zdi, da vsa dežela Gračanom plačuje stražo proti ognju ali „feuerwachterje“ namreč celih 7045 fl. na leto. To je ravno tako odveč, kakor tistih 7614 fl., katerih darujemo Gračanom za „teater“.

Nemški gospodje deželne odbora štajerskega trdijo, da je „teater“ dober pomoček ali sredstvo za omikanje in izobrazovanje ljudstva. Tega jim pa uže ne verujemo, kolikor sedanje „komedijante“ in igralce zlasti v nemških „teatrah“ poznamo. Toda nemški gospodje si tega ne dajo iz glave izbiti ter imajo leto za letom v vsakem proračunu „teater“ uvrsten med „Bildungszwecke“ t. j. med zavodi v izobrazovalne svrhe. Bodi jim, a nam naj daje to povod preiti na pregled stroškov za „Bildungszwecke“. Ta oddelek je zato jako zanimiv v celem proračunu, ker nam ravno ta vsako leto naše davkovec najhujše vdrapne ter nam v denarstven-skih požrtvovanjih kaže upliv novega šolstva na naše davkoplačiliske mošnje. Vsi redni in izredni potroški dežele štajerske znašajo vkup 4.158.869 fl. a od teh gre samo za „Bildungszwecke“ bolj kakor $\frac{1}{3}$ vseh namreč 1.843.011 fl. Dal Bog, da bi tolike žrtve bile deželi na čast in korist. Toda uže deželni odborniki začeli so sprevidati, da so liberalci zadnja leta v tej zadevi vendar predaleč segali ter deželi naložili več, nego je bilo po resničnih potrebah opravičeno. Vsaj v poročilu svojem nekako uže dvomijo o uspehih in potrebi meščanskih šol (Bürgersehule) ter se jim začínjajo usmiliti davkovec štajerski, da morajo plačevati za 507 učencev in 172 profesorjev ali učiteljev v njih na leto 48.317 fl. Vsak učenec stane deželo 95 fl. Toda o tem prihodnjič

Smešničar 26. Zdravnik je zdravil bolnika vže dolgo časa pa brez posebnega uspeha, tako da je bolnik slednjič ves nevoljen zdravniku rekel: „Gospod zdravnik! dolgo me vže zdravite, pa do zdaj še zmirom brez uspeha. Prosim Vas poprimite se vendar enkrat resno svojega posla in vničite z enim udarcem vzrok moje bolezni!“ „To hočem brž storiti“ reče zdravnik, vzdigne palico in razbije z jednim mahom vinsko steklenico, ktera je na mizici poleg bolnikove postelje stala. In bolnik je res v kratkem ozdravel.

Razne stvari.

(Kde je meja nemškeje „kulturi in navadi“?) Odgovorimo, da v pragermanski Gomilici v kotu za Ernaufem. Kajti ko so v nedeljo 20. jun. odprli sobo, kder imajo nekaj starih sabelj, ostrogov, piskrov, kamenin itd. shranjenih, povabili so še mnogo gostov, zlasti iz Gradea, katerim so slavolok postavili z nadpisom: „Willkommen an der Grenze deutscher Kultur und Sitte“ t. j. zdravi na meji